

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/152512,XIII-edycja-akcji-medialno-edukacyjnej-Zapal-znicz-pamieci-24-pazdziernika-2021.html>
26.04.2024, 17:53

XIII edycja akcji medialno-edukacyjnej „Zapal znicz pamięci” - 24 października 2021

Polecamy 28 października premierę filmu o Lesie Panewnickim.

XIII edycja akcji medialno-edukacyjnej „Zapal znicz pamięci” - 24 października 2021

Zapal znicz pamięci w miejscach zbrodni dokonanych przez Niemców w ramach operacji „Tannenberg” i „politycznego oczyszczania gruntu” w pierwszych miesiącach II wojny światowej. Uczcij pamięć przedstawicieli polskich warstw przywódczych, którzy zostali zamordowani na terenach II RP wcielonych w 1939 r. do III Rzeszy: w Wielkopolsce, regionie łódzkim, na Pomorzu Gdańskim, Kujawach i Górnym Śląsku.

Zrób zdjęcie dokumentujące akcję i prześlij je na adres: zapalzniczpamieci@ipn.gov.pl.

Operacja „Tannenberg” to kryptonim pierwszej zaplanowanej na masową skalę operacji eksterminacyjnej przeprowadzonej przez Niemców w okresie II wojny światowej. Jej celem było fizyczne wyeliminowanie liderów polskich warstw przywódczych, w większości wpisanych przed wojną na tzw. listy proskrypcyjne. Tylko do końca 1939 r. na terytorium II RP Niemcy wymordowali ok. 55 000 Polaków. Szczególne represje dotknęły polskich obywateli na terenach

wcielonych do III Rzeszy, gdzie zginęło 40 000 osób. W Wielkopolsce, w regionie łódzkim, na Pomorzu, Kujawach i Górnym Śląsku, w masowych, publicznych i tajnych egzekucjach życie stracili Powstańcy Wielkopolscy, Śląscy, członkowie Związku Zachodniego, polscy urzędnicy, działacze społeczni, polityczni, nauczyciele, księża, przedstawiciele inteligencji, ziemiaństwa, chłopcy i robotnicy. Ponieśli oni śmierć tylko dlatego, że byli Polakami i liderami w swoich środowiskach. Cała operacja skierowana przeciwko polskim warstwom przywódczym odbyła się pod osłoną prowadzonych przez Wehrmacht działań wojennych. Formacją odpowiedzialną za te morderstwa były w większości specjalne policyjne grupy operacyjne Einstazgruppen, a także niemieckie, paramilitarne formacje Selbstschutzu i Freikorpsy. Jesienią 1939 r. do największych zbrodni doszło m.in. w Lesie Szpęgawskim, Lasach Pałędzko-Zakrzewskich, Lesie Lućmierskim, Chojnickiej Dolinie Śmierci i Lesie Panewnickim.

Poznaj historię ofiar, przeczytaj folder, znajdź miejsce pamięci w swojej okolicy!

W tym roku w szczególności przypominamy w woj. śląskim - Lasy Panewnickie.

To kompleks leśny znajdujący się na granicy Rudy Śląskiej, Katowic i Mikołowa, w którym w 1939 r. Niemcy dokonywali tajnych egzekucji polskich obywateli pochodzących z terenu Górnego Śląska. Tajemnica tych zbrodni nie została wyjaśniona do dnia dzisiejszego, mimo przeprowadzonej po zakończeniu II wojny światowej ekshumacji ofiar oraz prowadzonego śledztwa.

Zbrodnie dokonane przez Niemców na terenie Górnego Śląska w pierwszych miesiącach II wojny światowej, miały swoją specyfikę i różniły się intensywnością od stosowanych przez Niemców represji w innych regionach Polski. Dużą rolę w tych zbrodniach oprócz regularnych jednostek Wehrmachtu, a także późniejszych działań Einsatzgruppen, odegrały zorganizowane oddziały niemieckich formacji dywersyjnych znanych pod nazwą Freikorps Ebbinghaus. W dużej mierze to członkowie tych grup byli odpowiedzialni za publiczne egzekucje i samosądy na Polakach na początku września m. in. w Katowicach.

Po wkroczeniu na teren Górnego Śląska policyjnych grup operacyjnych (Einsatzgruppen), Niemcy przeprowadzali masowe rozstrzelania Polaków. Jednym z takich miejsc straceń były właśnie Lasy Panewnickie. Bezpośrednim świadkiem tej zbrodni był miejscowy gajowy Franciszek Kuźnik, który po zakończeniu II wojny światowej wskazał to miejsce polskim śledczym, którzy siłami katowickiego oddziału Polskiego Czerwonego Krzyża przeprowadzili tam ekshumację. Niestety, odsłonięto wówczas tylko trzy duże groby, zawierające łącznie 46 zwłok, z których zidentyfikowano zaledwie cztery osoby. Na tym dalsze prace wstrzymano. Bliższe szczegóły tej zbrodni, a także liczba osób zamordowanych w Lasach Panewnickich nie są znane.

XIII edycja akcji
medialno-edukacyjnej
„Zapal znicz pamięci” -
24 października 2021

Więcej o akcji

Kampania jest wspólnym przedsięwzięciem Oddziałowych Biur Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu, Gdańsku, Katowicach, Łodzi, Bydgoszczy oraz Radia Poznań i regionalnych rozgłośni Polskiego Radia. Akcja odbywa się pod Patronatem Honorowym Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Patronem medialnym jest portal dzieje.pl. Partnerem akcji jest Muzeum Martyrologii Wielkopolan Fort VII w Poznaniu.

Koordynator regionalny OBEN IPN Katowice: Michał Miwa-Młot michal.miwa-mlot@ipn.gov.pl

PLIKI DO POBRANIA

[Lista miejsc kaźni województwo śląskie. \(pdf, 190.76 KB\) 14.10.2021 23:24](#)